

Quarantaineperiode en erfelijk onderzoek bijna standaard toegepast

Dekstieren goed managen

Hoe gaan vleesveebedrijven om met het management van hun natuurlijk dekkende stieren?

Die vraag legde VeeteeltVlees voor aan vier witblauwfokkers. Een erkende pedigree en zekerheid omtrent erfelijke gebreken zijn basisvoorwaarden.

tekst **Annelies Debergh**

Zijn niet zo talrijk: de vleesveehouders die enkele van hun natuurlijk dekkende stieren zelf aanfokken. Eric en Kris Vandekerckhove uit het West-Vlaamse Oostkamp zetten naast aangekochte ook eigengefokte natuurlijk dekkende stieren in onder hun vijftig zoogkoeien en bijhorend jongvee. Het zwaartepunt van gebruik ligt in het weideseizoen. 'In de wintermaanden proberen we tochtige vaarzen en koeien vooral via kunstmatige inseminatie drachtig te maken, in het weideseizoen gaat een dekstier mee met de kudde.'

Voor de natuurlijke dekdiens houdt de familie Vandekerckhove twee stieren aan. 'Doordat we in de wintermaanden vooral met ki werken, selecteren we op die basis vreemde lijnen in de eigen veestapel. Stieren uit die koppelingen worden maandelijks gewogen. Die met de beste cijfers voor groei per dag komen naargelang hun bloedlijn in aanmerking als eigen dekstier.' Op vlak van inteelt levert de werkwijze geen problemen, geeft de fokker aan. 'Aan de hand van registratie houden we de afstamming van onze dieren nauwlettend in de gaten.' De jongste stier gaat het hele weideseizoen mee met de vaarzen, geeft Kris aan. 'Zo krijgt hij automatisch beperkt kansen. De jongste stier gaat vooral mee om de laatste vaarzen en eventuele terugkomers te dekken. Het jaar nadien krijgt hij uitgebreid kansen bij de koeien op een verder gelegen weide, waar we de dieren niet bijvoeren.'

Spermarietjes als verzekering

Geert Van Tieghem uit Peteghem-aan-de-Schelde in Oost-Vlaanderen zoekt zijn natuurlijk dekkende stieren uitsluitend op andere bedrijven uit. Onder het vijftal dekstieren krijgt dit weideseizoen de kampioen van de middencategorie bij de stieren op Affligem, Sjaka-Zoeloezoon Figor, een kans in de natuurlijke dek. Elke ingezette stier op de geregistreerde veestapel heeft stamboekpapieren. Met deze werkwijze kan het bedrijf voor de paringen een beroep doen op het stieradviesprogramma van CRV. 'Ik zoek stieren uit superieure lijnen waarvan ik denk dat ze het beste werken voor het rendement op mijn bedrijf. Zo zoek ik dekstieren die ik qua afstamming toch op 75 en vaak op 95 procent van het vee kan inzetten.' Een voorbeeld volgt: 'Figor past op 128 van de 138 vrouwelijke runderen op mijn bedrijf.'

Bij aankomst laat Van Tieghem nieuwe stieren standaard op erfelijke gebreken onderzoeken. Pas na een quarantainepe-

riode in één van de vier daartoe voorziene quarantaineboxen komt de stier tussen het eigen vee terecht. 'Ik kijk ook naar vruchtbaarheid en groei. Ik wil lange dieren met een fijn vel die goed groeien.'

Wanneer de nafok van een stier het verwachtingspatroon bevestigt of wanneer hij stamt uit excellente genen, neemt Geert Van Tieghem invriezen van sperma in overweging. In de wintermaanden valt het bedrijf voor zestig procent terug op ki. In die periode doen behalve aangekocht sperma ook de rietjes van eigen dekstieren dienst. 'Rietjes van de beste stieren vormen meteen ook een verzekering voor het geval een bepaalde stier plots onverwacht uitvalt.'

Zeswekelijkse drachtcontrole

Naargelang hun leeftijd krijgen de natuurlijk dekkende stieren na de graspiek extra voer op de wei. 'Net voor de start van het weideseizoen bekijk ik welke dieren bij welke stier passen in conformatie en origine.' Elke zes weken laat Geert Van Tieghem de verschillende groepen scannen op dracht. Na afloop van de drachtcontrole deelt hij de groepen opnieuw in en komen de dieren na eventueel ontwormen en ontschurften opnieuw op de weiden. 'De grootste groep dieren komt samen met de beste stier op de grootste weide.'

Jonge stieren krijgen beperkt kansen. 'Ik streef ernaar om een tiental kalveren te hebben. Pas als ik weet hoe een stier fokt, overweeg ik een bredere en tegelijk gerichtere inzet.' Toch kiest de fokker voor een snelle draaisnelheid en vangt hij dekstieren regelmatig. 'Zo houd ik variatie in het bloed en kan ik sommige dekstieren nog weer als dekstier doorverkopen.'

Ook Filip Dedobbeleer uit Bogaarden, een deelgemeente van het Vlaams-Brabantse Pepingen, maakt in hoofdzaak gebruik van natuurlijk dekkende stieren. Voor de 150 kalvingen doet het bedrijf een beroep op vier dekstieren. Sommige stierts koopt hij al op een leeftijd van drie of vier maanden aan. 'We streven maat en gewicht na en zoeken stieren uit met een verschillende origine. Al onze dekstieren zijn gekeurd en hebben net als onze veestapel een complete pedigree. Op vlak van inteelt willen we zeker geen risico lopen.'

Een quarantaineperiode is standaardprocedure voor nieuw aangekochte stieren. Slagen voor een sperma-onderzoek behoort tot de basisvereisten voordat een nieuwe dekstier kansen krijgt. Op deze

manier krijgt de veehouder aan de hand van de beweeglijkheid en afwijkende spermacellen inzicht in het bevruchtend vermogen van het sperma. 'Voordat een stier voor het eerst gaat dekken, wil ik zekerheid over vruchtbaarheid. Dus onderzoeken we het sperma altijd. Vaak laten we het sperma tegelijk invriezen, bij wijze van genetische buffer.'

In het eerste weideseizoen krijgt een jonge dekstier beperkt kansen. Als de nafok eenmaal overtuigt, groeit ook zijn toepassingsgebied. 'Meestal blijven de stieren het hele seizoen op dezelfde weide staan', zegt Filip Dedobbeleer. 'Drie van de vier stieren kunnen gemakkelijk worden bijgevoerd. Een jonge stier wordt sowieso het jaarrond bijgevoerd.'

Bijvoeding is aan het einde van de zomer een standaard gegeven bij Erwin De Meulemeester uit Wortegem-Petegem. 'Dit weideseizoen wil ik zeker de jongste dekstieren al midden augustus opstellen om conditieverlies te vermijden', zegt de witblauwfokker. De zestig kalvingen vinden jaarrond plaats met een piek in de wintermaanden januari en februari. 'Een dekstier blijft in mijn ogen een noodzakelijk kwaad voor witblauwbedrijven die ernaar streven de tussenkalftijd op een jaar te houden.'

Dekrijpe stieren voor zekerheid

Behalve twee oudere dekstieren, telkens goed voor een twintigtal drachten, zet De Meulemeester zijn jongste dekstier veiligheidshalve beperkt in op een vijf-tot-zestalf vaarzen. De rest van deze leeftijdscategorie en de beste koeien krijgen ki-stieren als partner. 'Dan zoek ik stieren met een gelijkaardige pedigree als de ingezette dekstieren. De jongste dekstier is een zoon van Empire d'Ochain. Om die reden zet ik straks ook Adajio de Bray in, eveneens een Empirezoon. Zo sluiten ki en natuurlijke dekkingen nauw bij elkaar aan.'

De afstamming van de stier speelt een voorname rol bij de aankoop. Bovendien maakt de vleesveehouder stevast mondelinge afspraken over deklust en bevruchtend vermogen. Ook testen op erfelijke gebreken behoort in de toekomst tot de standaardprocedure, beklemtoont Geert De Meulemeester. 'Maar ook het dier zelf is voor mij erg belangrijk. De lengte, de gestalte en de breedte spelen een voorname rol. Dus koop ik bij voorkeur dekrijpe stieren in plaats van jonge stieren. Zo heb je meer zekerheid over de groei. Een erg jonge stier kan in conformatie nog te veel veranderen.'